

DİYARBAKIR İLİ MOBİLYA SANAYİSİNİN GZFT ANALİZİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Hasan SERİN¹, Yunus ŞAHİN*¹

¹Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü, Orman Fakültesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş

*Sorumlu Yazar: ysahin@ksu.edu.tr

ESER BİLGİSİ

Arastırma Makalesi

Gelis 11 Nisan 2018

Duzeltmelerin Gelisi: 29 Nisan 2018

Kabul: 30 Nisan 2018

ÖZET: Ülkelerin, bölgelerin ve illerin gelişmesine sanayi ve yatırım önemli katkılar sağlamaktadır. İmalat sanayisi içerisinde önemli sektörlerden birisi de orman ürünleri ve mobilya sanayisidir. Diyarbakır sanayi yapısı incelendiğinde, 2009 yılında orman ürünleri ve mobilya yaklaşık %13 oran ile beşinci sırada yer alır iken 2014 yılında yaklaşık %5 pay ile yedinci sıraya gerilemiştir. Mobilya sektörünün bu ilde daha iyi konuma gelebilmesi için içinde bulunduğu mevcut durumun iyi analiz edilmesi gerekmektedir. İşletmelerin daha iyi yönetilebilmesi için, ulusal ve uluslararası çevrenin işletmeye sunduğu fırsatları ve tehditleri dikkate alınarak, güçlü yönlerini geliştirerek, zayıf yönlerini güçlendirerek stratejik kararlar alınmalıdır. Bu çalışmada Diyarbakır mobilya sektörü GZFT analizi ile incelenerek sektörün güçlü ve zayıf yönleri ile fırsatları ve tehditlerinin neler olduğu ortaya konulmuştur. Güçlü yönler olarak; jeopolitik konumundan dolayı orta doğu pazarına yakınlığı, ucuz işgücü, inşaat sektöründe artışların olması belirlenirken, zayıf yönler olarak; Finansal kaynak ve kalifiye eleman yetersizliği ön plana çıkmıştır. Fırsatlar olarak muhtemel Irak ve Suriye pazarı varken, tehditler olarak da bölgesel istikrarsızlık, tasarım eksikliği ve Çin mobilya sektörünün olumsuz etkisi önemli faktörler olarak belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Diyarbakır, mobilya sektörü, GZFT analizi

EVALUATION OF FURNITURE SECTOR IN DIYARBAKIR PROVINCE BY SWOT ANALYSIS

ARTICLE INFO

Research Article

Received 11 April 2018

Received in revised form 29 April 2018

Accepted 30 April 2018

ABSTRACT: Industry and investment significantly contribute to development of countries, regions, and cities. Forest products and furniture sector is the one of important sectors in manufacture industry. In Diyarbakır province industry, while forest products and furniture sector had approximately took 5th row by 13% rate in 2009; this sector went back to 7th row by 5% in 2014. It is needed that this sector has to be analyzed carefully for getting better

position in Diyarbakır province industry. To manage better enterprises, strategic decisions, which develop strong points and strengthen weak points, have to be made by observing opportunity and threats of national and international environment to enterprises. In this study, it has been determined that Diyarbakır furniture sector was examined what were the opportunities, threats; strong and weak points by SWOT analysis. As a strong points: closeness to middle east market because of the geopolitical position, low-cost labour, increasing at construction sector. As a weak points: financial source and inability in qualified employee. Opportunities: possible Iraq and Syria market. Threats: regional instability, lack of design, and China furniture sector.

Keywords: Diyarbakır, furniture sector, SWOT analysis

GİRİŞ

Günümüzde kaynak yönetimi ve planlamanın önemi giderek artmakta ve bütün kurum ve kuruluşlarda uygulanmaya çalışılmaktadır. Her kurumun gerçeklerini ortaya koyan ve kaynaklarının uygun zaman, miktar olarak kullanımına imkân veren planlara duyulan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. Bir sektörün ya da kuruluşun kısa, orta ve uzun vadeli planlarını yapma ve sürdürülebilirliğini sağlamada o sektörde çalışanlar ve uzman kişilerin yer alması; gerek sorunların doğru olarak tespitinde, gerekse gerçekçi çözüm önerilerinin üretilmesi aşamasında önem arz etmektedir.

Stratejik karar almada yaygın olarak kullanılan GZFT Analizi, söz konusu ihtiyaçların tespiti ve mevcut durumun analizi konusunda yardımcı olacak bir teknik olarak kullanılmaktadır. Amaç; iç ve dış etkenleri dikkate alarak, var olan güçlü yönler ve fırsatlardan en üst düzeyde yararlanacak, tehditlerin ve zayıf yönlerin etkisini en aza indirecek plan ve stratejiler geliştirilmesine yönelik altyapı çalışmalarının gerçekleştirilmesidir (Kansız ve ark., 2008).

Mobilya sektörü ile ilgili olarak TÜİK verilerinde yerel birim sayısı 33.924, ücretli çalışan sayısı 121.080 olarak gözükürken, Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarına göre ise 16.915 kayıtlı işyeri, 116.860 kişi ise sigortalı çalışan olarak gözükmektedir (TOBB, 2013). Diğer yandan sektörde sigortasız çalışan eleman sayısının fazlalığı düşünüldüğünde toplam istihdamın bu rakamın çok üzerinde olduğu söylenebilir. Sektörde fabrikasyon üretim yapan firmaların sayısı her geçen gün artmaktadır. Türkiye genelinde mobilya ve orman ürünleri sektöründe faaliyet gösteren yabancı sermayeli firma sayısı ise 34'tür (Sakarya ve Doğan, 2014). Sektörün kapasite kullanımının son yıllarda nispeten yatay seyrettiği görülmektedir. 2013 yılında %71,4 olan kapasite kullanım oranı, 2014 yılında %71,8 olarak kaydedilmiştir. 2015 itibarıyla ise kapasite kullanım oranı %72,3 seviyesinde gerçekleşmiştir (Sakarya ve Doğan, 2016).

Mobilya sektörü, inşaat sektöründe yaşanan olumlu gelişmelere, levha sektöründe yapılan yatırımların artmasına paralel olarak son yıllarda ülkemiz için önemli sektörlerden birisi haline gelmiştir. Ayrıca sektör; ağaç ürünleri, tekstil, ve çelik profil sektörlerinden girdi kullanmakta olup, son yıllarda hızla gelişen bir yan sanayiye de sahiptir.

Ülkemizdeki mobilya sektörünün uluslararası pazarı incelendiğinde, yeniden inşa sürecine giren Irak, sektörün en önemli ihraç pazarı konumuna yükselirken, Libya, Azerbaycan ve Türkmenistan gibi ülkeler Türkiye'nin mobilya ihracatında üst sıralarda yer almıştır. Mobilya sektöründe 2014 yılı itibarıyla 176 ülkeye ihracat gerçekleştirilmiştir. Sektörün üretim

maliyetlerinin %91'ini hammadde oluştururken, enerji ihtiyacı bakımından sektör imalat sektörleri içinde en alt sırada yer almaktadır. Sektörde ara malı olarak kullanılan birçok girdi yurt içinde üretilmesine karşın, söz konusu ara mallarının üretimi için hammadde gereksiniminin bir kısmı ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Kalkınma Bakanlığı tarafından yayımlanan Onuncu Kalkınma Planı'nda mobilya sektörüne ilişkin tahminlere yer verilmiştir. Buna göre, sektörün üretiminin yıllık %13 oranında artacağı öngörülmüşken, ihracatının %15, ithalatının ise %13 oranında yükseleceği tahmin edilmiştir (Aşarkaya, 2015).

Diyarbakır Sanayisi ve Mobilya Sektörü

Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki illerin sanayi bakımından değerlendirmesi yapıldığında, %65'lik bir oran ile Gaziantep ili ilk sırada yer almaktadır. Gaziantep ilini takip eden iller sırasıyla; Şanlıurfa (%10), Diyarbakır (%9), Adıyaman (%6), Batman (%4), Mardin (%3), Kilis (%1), Siirt (%1), Şırnak (%1) olarak görülmektedir (Anonim, 2013).

Diyarbakır ekonomisinin tarihi gelişimi dikkate alındığında geçim kaynağı ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık üzerine dayanmaktadır. Ayrıca küçük ölçekli sanayi, turizm ve ticaret işletmeleri de ekonomik faaliyetler arasında yer almaktadır. Geçmişte ilde ekilen tarım ürünleri ağırlıklı olarak buğday, arpa, pamuk ve kırmızı mercimek iken, son yıllarda sulu tarıma geçişin hızlanmasıyla tarıma dayalı sanayide hareketlilik yaşanmaktadır. Diyarbakır ili kapasite raporunda kodlanan ilk 10 ürün, bölgedeki doğal kaynaklara bağlı olarak mermer imalatı ve doğal taşlardan kaldırım döşemeleri imalatının (mermer, bazalt taşı vb) ön plana çıktığı görülmektedir ayrıca mutfak mobilyaları imalatı da listeye girmiştir (Temel, 2013). İlde bulunan sanayi işletmelerinin %23'ü mikro ölçekli, %69'u küçük ölçekli, %8'i orta ölçekli işletmelerdir. Diyarbakır ilinde bulunan sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına bakıldığında, gıda ürünleri (%22), madencilik ve taşocakçılığı (%16) ilk iki sırada iken mobilya sektörü yaklaşık %5 pay ile yedinci sırada yer almaktadır (Anonim, 2014).

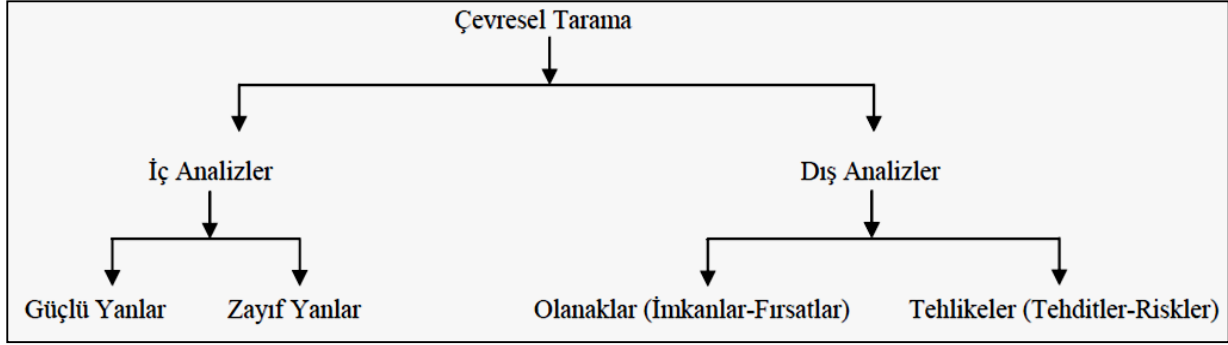
Diyarbakır ilinde Orman ürünleri ve mobilya sektöründe 71 firma faaliyet göstermekte olup, bu sektörde 77 kişi istihdam edilmektedir. Bu oranlar işletme sayısı bakımından sanayinin %13,6'sını, istihdam bakımından ise toplam sanayi istihdamının %4,3'ünü oluşturmaktadır. Bu sektörde işletmelerin çoğunu mobilya üretimi yapan firmalar oluşturmakta olup palet, kapı, masa, sandalye ve muhtelif ev mobilyaları üretimi de yapılmaktadır. Genelde küçük ölçekli firmalar bu alanda faaliyet göstermekte ve bazı firmalar siparişe dayalı dönemsel çalışmaktadır. İş yeri sayısı ve istihdam bakımından mobilya sektörü ilde 31. Sırada yer almaktadır (Deniz, 2009).

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmada Diyarbakır ili mobilya sanayisinde faaliyette bulunan işletmeler materyal olarak alınmış ve sektörde çalışan orman endüstri mühendislerinin görüşleri, KSÜ Orman Fakültesi öğretim üyeleri ve yazılı yayınlar taranarak sektörün değerlendirilmesi ve geleceğe yönelik kararların verilebilmesine katkı sağlayacağı üzere GZFT analizi yapılmıştır.

GZFT analizi

GZFT Analizi; bir ürünün rakiplerine göre avantajlarının ve dezavantajlarının tespit edilip, işletmenin ürünle ilgili karşılaşılabileceği fırsatların ve tehditlerin önceden saptanarak stratejik pazarlama planlaması yapmasında elde ettiği verileri kullanması yöntemidir.

Şekil 1. GZFT Analizi (Demir ve Yılmaz, 2010)

GZFT analizi; stratejik bir plan geliştirilmesi aşamasında, sorun tanımlama ve çözüm oluşturulması aşamalarında, nicel verilerin yetersiz, bilgilerin kişilerin belleklerinde olduğu durumların analizinde kullanılmaktadır (Güngör ve Arslan, 2004; Karadeniz ve ark., 2007).

GZFT, Güçler (Strengths), Zaafiyetler (Weaknesses), Fırsatlar (Opportunities) ve Tehditler (Threats) kelimelerinin baş harflerini içeren bir kısaltmadır. Temelde mevcut yapılara ait bu dört parametrenin irdelenerek analiz edilmesi ilkesine sahip olan bu yöntemle, hem niceliksel hem de niteliksel özelliklere ilişkin analizler yapılabilmekte ve yapılan analizler sonucunda oluşturulan GZFT matrisinin irdelenmesi ile de mevcut programa ilişkin stratejik bir görüş oluşturulabilmektedir (Uçar ve Doğru, 2005).

GZFT Analizi çalışmasının yürütülmesinde beyin fırtınası yönteminden faydalanılmaktadır. Beyin fırtınası, sorunların tespit edilmesi ve çözümlerinin ortaya konulmasında kısa bir zaman aralığı içerisinde bir çalışma grubunun düşünce güçlerini birleştirerek mümkün olduğunca çok sayıda kolektif fikir üretimi amacıyla kullanılan demokratik ve katılımcı bir çalışma tekniğidir (Serin ve Tutuş 2008; Serin 2011).

Bu çalışmada, Diyarbakır mobilya sektöründe çalışan orman endüstri mühendislerinin görüşleri, ve yazılı yayınlar taranarak sektörün değerlendirilmesi ve geleceğe yönelik kararların verilebilmesine katkı sağlayacağı öneriler verilmektedir.

SWOT analizi yapılırken öncelikle güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri belirlemek için önceden belirlenen sorular sorulmuştur. Bu analizin sonuçlarının değerlendirilmesi aşamasında ise "zayıf noktaları nasıl güçlendirebilir ya da etkisiz kılabiliriz?" gibi bir takım sorulara cevap arayarak nasıl bir plan yapmamız gerektiğini ortaya koyacaktır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışma sonucunda elde edilen güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler aşağıda yer almaktadır. Her biri Diyarbakır mobilya sanayinde çalışan orman endüstri mühendislerinin SWOT analizinin değerlendirilmesi sonucu tespit edilmiştir.

Güçlü yönleri:

- ✓ Sektöre yatırımların daha kolay yapılabilmesine olanak sağlayan teşviklerde Diyarbakır ilinin sisteminden en fazla faydalanan 6. bölgede bulunması,
- ✓ İlin kara, hava ve demiryolu ile ulaşılabilir bir merkez olması, önemli ulaşım bağlantılarının kesişme noktasında bulunması,
- ✓ Ülkemizde levha sektörünün gelişmesi üretim fazlalığı bulunması mobilya sektörüne kaliteli ve ucuz hammadde sağlanması,
- ✓ Sektördeki sanayicilerin yeniliklere ve fikirlere açık olması,
- ✓ Mobilya fabrikalarında üretim sırasında çevreyi kirletecek artıkların bulunmaması.
- ✓ Orta doğu pazarına yakın olması,
- ✓ İlin bölgenin en büyük illerinden biri olması
- ✓ İlde KOSGEB temsilciliğinin bulunması
- ✓ İlde Kalkınma ajansının varlığı
- ✓ Sektörde ucuz işgücünün var olması
- ✓ Sektörde ürün çeşitliliğinin fazla olması yüksek üretim potansiyeli
- ✓ Sektörde orta ve büyük ölçekli işletmelerin son yıllarda kurulmasından dolayı, teknolojik ürün üretebilme kapasitesine sahip olması,

Zayıf yönleri:

- ✓ İşletmelerin çoğunluğunun küçük ve mikro işletmelerden oluşması, kayıt dışılık ve verimsiz üretime neden olması,
- ✓ Küçük işletmelerin finansmana erişim konusunda sıkıntı yaşamaması,
- ✓ Suriye’de yaşanan olaylar,
- ✓ İşletmelerin çoğunluğunun şahıs işletmesi veya aile şirketleri olması, profesyonel yönetim ve kurumsallaşma eksikliği,
- ✓ Sosyal yapı ve terörden dolayı üst kademe yönetici ve nitelikli eleman getirilmesinde yaşanan zorluklar,
- ✓ İşletmede fonksiyonel bölümlerin tam olarak oluşturulmadan üretimin yapılması,
- ✓ Terör, Irak'ta yaşanan istikrarsızlıklar nedeniyle Diyarbakır mobilya sanayi kendi potansiyelini kullanamaması,
- ✓ Yan sanayinin gelişmemiş olması,
- ✓ Sektörün çeşitli olaylardan dolayı şehir dışından mobilya malzemeleri alma konusunda sıkıntı yaşanması,
- ✓ Tasarım eksikliği,
- ✓ Araştırma geliştirme ve test laboratuvarlarının olmaması,
- ✓ Yaşanan bölgesel olaylar ve krizler nedeniyle, sektörde orta, uzun ve kısa vadeli programlamaların yapılamaması,
- ✓ İşletmelerin yatırım için finans kaynakları bakımından bilgi eksikliği,
- ✓ Mesleki eğitim ve kalifiye eleman yetersizliği
- ✓ İşletmelerin geleneksel yaklaşım tarzları,
- ✓ Pazarlama ağı ve bayilik sisteminin istenen düzeyde olmaması,

Fırsatlar:

- ✓ İhracat pazarlarının çeşitliliği sektör açısından olumlu gelişmeler,
- ✓ Irak’la olan ilişkilerin olumlu yönde gelişmesi,
- ✓ Ülkemizde son yıllarda yaygınlaşan internet teknolojisi ile işletmeler ürünlerini tanıtan web sayfaları hazırlamakta ulusal ve uluslararası pazarlarla iletişimin daha

hızlı, kolay ve ekonomik hale gelmekte, bu durum ihracat fırsatlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

- ✓ Diyarbakır içinde bulunduğu coğrafi bölge, çevre iller ve orta doğudaki inşaat sektöründeki gelişmeler, mobilya sektörü için pazarda etkinliğini artırma imkanı oluşturmuştur,
  - ✓ Ülkemizde mobilya yan sanayinde yıllık ortalama endüstriyel odun ihtiyacı 15 milyon m³ düzeyinde olup, bunun yaklaşık %40'ı ithal edilmektedir. Diyarbakır ilimizde mobilya yan sanayisi ile ilgili yatırım fırsatları değerlendirilebilir,
  - ✓ Türkiye'nin stratejik konumu ve AB'ye aday ülke olması
- Küreselleşme, dünyada yaşanan değişimler ve yeniden oluşumlar,
- ✓ Ulusal ve uluslar firmaların fason üretim arayışları,

Tehditler

- ✓ Tasarımların veya marka ürünlerinin taklit edilmesi durumunun artması.
- ✓ Enerji girdileri ve diğer üretim maliyetlerinin sürekli artması.
- ✓ Orta Doğu Bölgesi'nde istikrarsızlığın giderek artması,
- ✓ Üçüncü dünya ülkelerinde yapılan çok düşük maliyetlerle üretim,
- ✓ Büyük ölçekli firmalar
- ✓ İç politik sorunlar
- ✓ Kopyalama
- ✓ Çin

SONUÇ VE ÖNERİLER

Diyarbakır mobilya sektörünün en önemli güçlü yönleri; yatırımların daha kolay yapılabilmesine olanak sağlayan teşvikler, ilin kara, hava ve demiryolu ile ulaşılabilir bir merkez olup, önemli ulaşım bağlantılarının kesişme noktasında bulunması, sanayicilerin yeniliklere ve fikirlere açık olması, fabrikalarında üretimin sırasında çevreyi kirletecek artıkların bulunmaması ve Orta Doğu pazarına yakın olması olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan zayıf yönler olarak; İşletmelerin çoğunluğunun küçük ve mikro işletmelerden oluşması kayıt dışılık ve verimsiz üretime neden olması, küçük işletmelerin finansmana erişim konusunda sıkıntı yaşamaması, Suriye'de yaşanan olaylar, işletmelerin çoğunluğunun şahıs işletmesi veya aile şirketleri olması, profesyonel yönetim ve kurumsallaşma eksikliği, terör, Irak'ta yaşanan istikrarsızlıklar, yan sanayinin gelişmemiş olması, tasarım eksikliği, araştırma geliştirme ve test laboratuvarlarının olmaması, krizler nedeniyle, sektörde orta, uzun ve kısa vadeli programlamaların yapılamaması ve işletmelerin yatırım için finans kaynakları bakımından bilgi eksikliği ön plana çıkan etmenlerdir.

Diyarbakır mobilya sektörü için fırsatlar olarak; İhracat pazarlarının çeşitliliği sektör açısından olumlu gelişmeler, son yıllarda yaygınlaşan elektronik ortam sayesinde, ulusal ve uluslararası pazarlarla iletişimin daha hızlı, kolay ve ekonomik hale gelmekte, ilin bulunduğu coğrafi bölge, çevre iller ve orta doğudaki inşaat sektöründeki gelişmeler, küreselleşme, dünyada yaşanan değişimler ve yeniden oluşumlar, ulusal ve uluslar firmaların fason üretim arayışları olarak belirlenmiştir.

Mobilya sektörü ile ilgili başlıca tehditler; enerji girdileri ve diğer üretim maliyetlerinin sürekli artması, Orta Doğu Bölgesi'nde istikrarsızlığın artması, üçüncü dünya ülkelerinde yapılan çok düşük maliyetlerle üretim, büyük ölçekli firmalar ve iç politik sorunlar olarak ortaya konulmuştur.

Diyarbakır mobilya sektörü ile ilgili olarak;

- Hukuki yapı olarak mobilya işletmelerinin çoğunluğu şahıs işletmesi veya aile şirketi şeklindedir. Bu durum ise işletmelerin profesyonel yönetim eksikliğini olduğunu göstermektedir. İşletmelerin sermaye şirketlerine dönüşüm ve profesyonel yöneticiler tarafından yönetilmesi için destekler verilmelidir
- İilde sosyal ve ekonomik alanda hizmetlerin artırılarak, Diyarbakır'ın bölgesel merkez olma özelliğini destekleyen işlevleri öne çıkarılmalıdır,
- Irak potansiyelinin daha iyi değerlendirilmesi,
- Mevcut destek unsurlarının (teşvikin) yanı sıra bölgeye münhasır yeni destek unsurlarının yürürlüğe konulması gerekmektedir
- İhracatta Diyarbakır mobilyasının terci edilmesini sağlamak için, test, ölçme, laboratuvar ve standart alt yapısının güçlendirilmeli,
- Uygun olarak belirlenecek şartlarla KOSGEB kredilerinden sektörün daha fazla yararlandırılması sağlanmalıdır
- Yeni kurulacak tesisler için yer, teknoloji, ekonomik kapasite seçimi vb. konularda kuruluş hatası olmayan sürekli yenilebilen, personel, enerji, kimyasal madde ile diğer üretim giderlerinde sağlanan büyük tasarruflar sağlayabilecek, etkinlik ve verimliliği arttıracak, toplam üretim maliyetini azaltacak rekabette avantaj sağlayacak konulara çok daha fazla dikkat edilmelidir.
- Mikro ve küçük ölçekli mobilya işletmeleri birleştirilerek uzmanlaşmaya dayanan maliyet azaltıcı kooperatif veya ortaklıkların oluşturulmalıdır.
- İşletmeler kurumsallaşma konusunda bilinçlendirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir
- Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası önderliğinde ilgili fakülteler ile Üniversite-KOBİ işbirliği geliştirilmeli, üniversiteden bilim adamlarının sanayiciler ile görüşmeleri sağlanmalıdır,
- Öz sermaye sıkıntısı çeken mobilya sektörüne gerekli desteği sağlayacak fonlar oluşturularak uzun vadeli düşük faizli kredi desteği sağlanmalıdır,
- Sektörün ihtiyacı olan nitelikli işgücü yetiştirilmesi amacıyla ilde bulunan endüstri mesleki lisesi eğitimlerine destek verilmelidir,
- Organize sanayi bölgelerinde mobilya sektöründe faaliyet gösteren işletmelere uygun yerler temin edilmelidir.
- Diyarbakır mobilya endüstrisinin ticaret sanayi odası, esnaf sanatkarlar odası veya bir dernek organizasyon başkanlığında bir araya gelerek ulusal ve uluslararası endüstrilerde yaşanan yeni gelişmeleri ve pazarları takip edebilecek ve sektöre adaptasyonunu sağlayacak birimler oluşturulmalıdır,
- Ülkemizde mobilya yan sanayinde yıllık ortalama endüstriyel odun ihtiyacı 15 milyon m³ düzeyinde olup, bunun yaklaşık %40'ı ithal edilmektedir. Diyarbakır ilimizde mobilya yan sanayisi ile ilgili yatırımlar teşvik edilerek rekabete ve istihdama katkı sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Anonim. (2013). Türkiye 81 İl Sanayi Durum Raporu. TC Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü, 463 s. Ankara.
- Anonim. (2014). Türkiye 81 İl Sanayi Durum Raporu. TC Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü, 556 s. Ankara.
- Aşarkaya, A. (2015). Mobilya Sektörü. Türkiye İş Bankası İktisadi Araştırmalar Bölümü. https://ekonomi.isbank.com.tr/UserFiles/pdf/sr05_mobilyasektoru.pdf, 31.10.2016.
- Demir, C. & Yılmaz, M. K. (2010). Stratejik Planlama Süreci ve Örgütler Açısından Önemi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 69-88.
- Deniz, H. (2010). Diyarbakır İli Mobilya Sanayi. Karacadağ Kalkınma Ajansı, 45 s. Diyarbakır.
- Güngör, S. & Arslan, M. (2004). Turizm ve Rekreasyon Stratejileri İçin SWOT Analizi, Görsel Kalite Değerlendirmesi, Turizm Tesislerinin Beğenilirliği ve Turizm Tesisleri Durum Analizi Uygulaması: Beyşehir İlçesi Örneği. *S.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 18 (33), 68-72.
- Kansız, N., Acuner, Ş. A. & Yavuz, M. A. (2008). Çay Sektörü SWOT Analizi (Güçlü / Zayıf Yönler, Fırsatlar / Tehditler). MPM Karadeniz Bölge Müdürlüğü, 20 s. Rize. <http://rizetso.org.tr/wp-content/uploads/2014/09/cay-sektoru-swot-analizi.pdf>, 11.11.2016.
- Karadeniz, E., Kandır, S. Y. & Önal, Y. B. (2007). Seçilmiş Paydaşların SWOT Yöntemiyle Türk Turizm Yatırımlarını Değerlendirmesine Yönelik Bir Pilot Çalışma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18 (2), 195-205.
- Sakarya, S. & Doğan, Ö. (2014). Mobilya Sektör Raporu. Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, 32 s. Ankara.
- Sakarya, S. & Doğan, Ö. (2016). Mobilya Sektör Raporu. Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, 35 s. Ankara.
- Serin, H. & Tutuş, A. (2008). Türkiye’de Kağıt Endüstrisinin Sorunları Tehditler ve Fırsatlar. Bölgesel Sorunlar ve Türkiye Sorunlar-Tehditler-Fırsatlar Sempozyumu, 430-440, Mayıs, Kahramanmaraş.
- Serin, H. (2011). Orman Endüstri Mühendislerinin Sorunları ve Fırsatları. 2023’e Doğru 1. Doğa ve Ormancılık Sempozyum bildiri kitapçığı, 2023’e Doğru 1. Doğa ve Ormancılık Sempozyumu Konferansı, 21-27 Kasım, 117-127 s., Antalya, Türkiye.
- Temel, H. (2013). Diyarbakır İli Sanayi Profili Oluşturma. Karacadağ Kalkınma Ajansı, 103 s. Diyarbakır.
- TOBB (2013). Türkiye Mobilya Ürünleri Meclisi Sektör Raporu. TOBB, yayın no: 2014/212, 74 s. Ankara.
- Uçar, D. & Doğru, A. Ö. (2005). CDB Projelerinin Stratejik Planlaması ve SWOT Analizi. TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, 10. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı 28 Mart-1 Nisan 2005, Ankara.